

2 Cognitief talent en hoogbegaafdheid

2.1 Cognitief talent, excellent en hoogbegaafd

Er bestaat geen eenduidigheid over het concept hoogbegaafdheid. Er zijn meerdere stromingen, elk met een eigen definiëring. Er is over het algemeen wel overeenstemming over het belang van een passende match tussen leerbehoefte en onderwijsaanbod.

We hanteren in dit boek de termen cognitief talent, excellent en hoogbegaafd. Een cognitief talentvolle leerling is een intelligente leerling die het in zich heeft om tot excellente prestaties te komen, maar waarbij deze prestaties achterblijven.

Een excellente leerling laat in een juiste balans het talent in hoge prestaties tot uiting komen.

Hoogbegaafdheid beschouwen we als een concept, een basis van meerdere denkbeelden en niet als een label. Daarmee volgen we het huidige denken over hoogbegaafdheid. In algemene zin spreken we bij hoogbegaafdheid over specifieke kenmerken die betrekking hebben op het vermogen tot leren en kenmerken die betrekking hebben op het gedrag. Kinderen die oplossingen zien in complexe vraagstukken, die creatief zijn in hun denken en die meer associatief denken. Echter, hét hoogbegaafde kind bestaat niet, het is geen exclusieve stroming, het is geen ander soort mens. De diversiteit is erg groot, er kan niet worden gesproken van een eenduidige homogene groep.

Onderzoek toont aan dat jongeren die ooit het label hoogbegaafd hebben gekregen, meer probleemgedrag vertonen en meer spreken over onder andere perfectionisme, faalangst, eenzaamheid, levensvragen en bijvoorbeeld slecht slapen.

Draaiboek voor een plusklas

In dit draaiboek voor het opzetten van een plusklas beschrijven we praktische zaken zoals de wijze van aanmelden en toelating, het aanbod in de plusklas, communicatie met de reguliere klas en ouders en we gaan in op de kwaliteiten van een plusklasleerkracht.

Het geheel heeft betrekking op een bovenschoolse plusklas. Het starten van een bovenschoolse plusklas vraagt meer van betrokkenen dan de start van een plusklas op schoolniveau. Toch is de inhoud van het draaiboek ook goed bruikbaar voor een plusklas op schoolniveau.

Qua leerproces is er een koppeling met leerdoelen van de leerling. De focus ligt daarbij op:

- Versterken van mentale en emotionele veerkracht.
Mentale veerkracht is de wijze waarop leerlingen omgaan met leren, het uitvoeren van taken en opdrachten. Het gaat om vaardigheden als doorzetten, omgaan met tegenslagen, leren van negatieve ervaringen, opnieuw proberen en de motivatie vasthouden.
Emotionele veerkracht betekent in hoeverre de leerling tegen een stootje kan, zelfvertrouwen heeft en het gevoel heeft dat hij/zij mag zijn wie hij/zij is. Ook het omgaan met falen, boosheid en frustratie vallen hieronder.
- Versterken van sociale veerkracht.
Sociale veerkracht betekent in hoeverre de leerling in staat is om contacten en vriendschappen met anderen te onderhouden. Hoogbegaafde kinderen kunnen een gevoel van eenzaamheid hebben als gevolg van het zich anders voelen. Aanpassing, ontduiken en groepsdruk spelen daarin een rol. Door contact met gelijkgestemden kunnen zij meer aansluiting hebben en zich beter begrepen voelen. Het is belangrijk dat zij ook kunnen omgaan met niet-gelijkgestemden, kunnen samenwerken, goed kunnen luisteren, inzicht hebben in eigen kwaliteiten én die van anderen en die kwaliteiten effectief in kunnen zetten en tot een compromis kunnen komen bij verschil van mening.
- Versterken van vaardigheden in het leren.
Deze vaardigheden betreffen het inzicht in de wijze van leren. Leerlingen leren hoe ze kennis verwerven en welke leerstrategieën ingezet kunnen worden. Plan- nen, ordenen, reflecteren, jezelf bijsturen zijn daarin belangrijke leerpunten. Door inzicht te krijgen in het eigen leerproces en door te reflecteren op eigen handelen kunnen ze hun eigen leerproces bewaken, sturen, evalueren en hebben ze invloed op hun leerresultaten.

Transfer naar andere situaties

Het doel van de plusklas is dat leerlingen kennis en vaardigheden opdoen die ze ook kunnen toepassen in andere leersituaties, binnen en buiten school. Deze transfer vraagt in de eerste plaats ruimte en ondersteuning van de reguliere leerkracht, waardoor de leerling deze kennis en ervaringen kan opdoen. Dat betekent dat de aanpak en de wijze van begeleiding van de plusklasleerkracht en reguliere leerkracht op elkaar afgestemd moeten zijn. Ouders moeten op de hoogte zijn van deze aanpak, zodat er ook in de thuissituatie eenzelfde benadering is. Kortom, alle neuzen horen dezelfde kant op te staan.

8.5 Jaarplanning

Om een goed overzicht te krijgen van de activiteiten in een schooljaar, maken we gebruik van een jaarplanning. Het jaarprogramma is in grote lijnen als volgt:

Periode 1 Zomervakantie	Activiteiten
1 ^e week: geen lessen Week 2 t/m 5: lessen van thema 1 Week 6: geen lessen	Vorbereiden, inrichten lokalen en vergadering bovenschoolse plusklas. Ouders herinnering mailen start lessen. Lessen blok 1 Vergadering team bovenschoolse plusklas. Vorbereiden blok 2 en gesprekken. HB vragen(v)uur Aanmeldgesprekken Kenniskring HB
Periode 2 Herfstvakantie	Activiteiten
Week 1 t/m 7: lessen van thema 2 Week 8: geen lessen	Lessen blok 2 Vergadering team bovenschoolse plusklas. Vorbereiden blok 3 en gesprekken. Jaarlijkse informatieve ouderavond. Aanmeldgesprekken HB vragen(v)uur Kenniskring HB
Periode 3 Kerstvakantie	Activiteiten
Week 1 t/m 5: lessen van thema 3 Week 6: geen lessen	Lessen blok 3 Vergadering team bovenschoolse plusklas. Vorbereiden blok 4 en logboekgesprekken. Aanmeldgesprekken HB vragen(v)uur Kenniskring HB
Periode 4 Voorjaarsvakantie	Activiteiten
Week 1 t/m 8: lessen van thema 4 Week 9: geen lessen	Lessen blok 4 Vergadering team bovenschoolse plusklas. Vorbereiden blok 5 en gesprekken. Aanmeldgesprekken HB vragen(v)uur
Periode 5 Meivakantie	Activiteiten
Week 1 t/m 8: lessen van thema 5 Week 9 en 10: geen lessen	Lessen blok 5 Vergadering team bovenschoolse plusklas. Vorbereiden blok 1 nieuwe schooljaar en logboekgesprekken. HB vragen(v)uur Jaarlijkse evaluatie plusklas. Kenniskring HB
Zomervakantie	

Lijst aanmelding voor de plusklas door de school

Bron: SiDi PO

Beste intern begeleider/leerkracht,

Je staat op het punt om een leerling aan te melden voor de plusklas. Je hebt de aanmelding besproken met de betrokken leerkracht, de leerling en de ouders.

Vul elk deel zo compleet mogelijk in. Als iets niet compleet wordt ingevuld kan dat een reden zijn om de aanmelding niet in behandeling te nemen.

De aanpak op school tot nu toe

Je meldt de leerling aan, omdat deze een indicatie heeft van een cognitief talent en/of een (hoge) begaafdheid.

Enkele indicaties:

- Is snel van begrip.
- Heeft een hoog leertempo.
- Heeft een goed geheugen.
- Heeft een brede algemene interesse.
- Heeft een brede algemene kennis.
- Heeft een probleemoplossend vermogen.
- Kan verworven kennis toepassen en heeft analytisch vermogen.

Dit deel gaat over wat er reeds is gedaan voor deze leerling.	Ja	Nee
Er is bij deze leerling sprake van een (hoge) begaafdheid		
Wij kennen de leerbehoefte van deze leerling, ook op niet-cognitief terrein		
We hebben de leerbehoefte vertaald naar leerdoelen		
De leerling krijgt een aanbod van gestructureerd compacten en verrijken		
De leerling wordt uitgedaagd tot leren buiten de comfortzone		
De leerling krijgt ruimte om met eigen gekozen onderwerpen aan de slag te gaan		
De leerling kan overleggen en samenwerken met gelijkgestemden		
Er is structureel regelmatig overleg met de leerling, ook over het verrijkingswerk		
Mijn aanpak draagt bij aan het leveren van goede prestaties, passend bij het niveau van de leerling		
Mijn aanpak draagt bij aan het leergedrag en het welbevinden van de leerling		